

Dr. Mücahit KIVRAK¹

¹ BAÜN Edremit Myo

Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi Programı

kivrak@gmail.com

0505 772 44 46

MAHSUL BUDAMASI

Ders Notu: 48

Zeytin çeşitlerine göre mahsül budaması;

Yağlık zeytinlerde mahsül budaması,(edremit yağlık)

Sofralık zeytinlerde mahsül budaması (Gemlik-trilye-domat..)

Ağaçların yüksek bir yaprak/odun oranına sahip olduğu
bu verimlilik periyodu boyunca budama işlemi ta
içerisindeki ışıklanmayı arttırmaya yönelik olmalıdır.

Bu dönemde gerçekleştirilen budamalar ağacın verimli periyodunu maksimum oranda uzatmayı amaçlamaktadır. Bu safhanın sonunda ağaçlar genleēecektir.

Güneşin gövdeyi ve ana dalları doğrudan etkilenmesi bu kısımların yanmasına ve erken yaşlanmaya neden olur. Ama ağacın yapraklarının iyi ışıklanması da oldukça önemlidir.

Zeytin Ağacı Yapı Olarak Küre Şeklindedir. Bu İse İstenen Bir Şekil Değildir. Kendi Haline Bırakıldığında Mahsul Kafesi Derinliği Azalır.

Mahsul Kafesi: Ağacın En Altından Tepesine Kadar Yuvarlak, Bir Metre Kadar Derinlikte Bir Tabakadan İbaredir. Zeytin Ağacı Küre Şeklini Aldığında Mahsul Kafesinin Derinliği Azalır. Bunun Sonucunda Aydınlanan Yüzey Azalır Ve Verim Düşer.

Zeytin ağacında alabildiği besin maddelerinden fazla mahsül verme eğilimi vardır. Bu eğilim yaşla da ilgilidir.

Zeytinin bir yıl verim verip bir yıl vermemesine alternans veya periyodisite denir. Bu durum elverişli olmayan şartlarda daha çok görülür.

İki yılda bir dolu yılına girilmeden yapılacak budama periyodisitede bir azalma göstermekle birlikte ekonomik yönden yeterli değildir. Sofralık zeytinde meyve iriliği en önemli faktördür. Dane irilikleri piyasada belirlenen limitlerdeki boyutlara ulaşmaz ise fazla miktarda ürün elde edilmesi pek yararlı olmayacaktır. Bu nedenle her yıl budama yapılmalıdır.

Sık dikilen plantasyonlarda kökler toprağı tamamen kaplar, ağaçlar arasında topraktaki su ve besin maddeleri dışında güneş ışığından faydalanma konusunda rekabet olur.

Mahsul budaması Őu hususlara yönelik olmalıdır:
Güneş ışınlarından azami olarak yararlanmalıdır.

Dallar arasında denge kurulmalı, uygun seyretmelerle tacın iç kısmındaki ışıklandırma artırılarak ağacın iskeletini meydana getiren dallar arasındaki denge muhafaza edilmelidir.

İnce dalların aşırı seyreltilmesinden kaçınılmalıdır. Meyve dalı sayısındaki azalma göz önünde tutularak ince dalların aşırı şekilde seyredilmesi önemlidir

Bu durum yaprak/odun oranında düşmeye neden olarak, buna bağlı olarak, ağaçta dengesizlikler ve ürün miktarında azalmalar ortaya çıkar.

Mahsuldarlık dönemi esnasında, iki yılda bir gerçekleştirilen budama her yıl gerçekleştirilene göre daha avantajlı görülmektedir.

İyi şekillendirilmiş, dengeli ve uygun bir yağış sistemi olan yada sulanan yağlık zeytinliklerde iki yılda bir mahsul yılına girerken budama yapılması en uygun olacaktır.

Ürünün sofralık olarak değeriendirilecek zeytinliklerde, meyve iriliği şüphesiz en önemli faktördür. Dane iriliği piyasada belirlenen limitlerdeki boyutlara ulaşamazsa fazla miktarda ürün elde edilmesi pek yararlı olmayacaktır.

Yağlık zeytinliklerde de, uygun ölçülerde dane elde edilmesi önem taşır, danenin irileşmesi yağ oranının artmasına yol açar. Sonuçta ağaç başına daha az sayıda daha iri danelerden yüksek miktarda yağ elde edilir.

Soğuk zararı olabilecek bölgelerde soğuk tehlikeleri geçtikten sonra budama yapılmalı, ağaçlara öz su yürüdükten sonra yapılacak kesimlerde kabuk atmalara karşı dikkatli olunmalı çıkarılacak büyük dallarda yük alma yapılmalıdır.

Kesim yerlerine katran sürülmeli, güneşe maruz kalan gövde ve ana dallara zarar görmemesi için kireç badanası yapılmalıdır. Budama işlemi bittikten sonra ağaçlara bordo bulamacı veya bakırlı, nano bakırlı ilaçlarla bir ilaçlama yapılmalıdır.

MAHSUL BUDAMASININ AMACI

Dallar arasında denge kurulmalı. uygun seyreltmelerle tacın iç kısmındaki ışıklandırma artırılarak ağacın iskeletini meydana getiren dallar arasındaki denge muhafaza edilmelidir.

İnce dalların aşırı seyreltilmesinden kaçınılmalıdır.

Bu durum yaprak/odun oranında düşmesine neden olacak buna bağlı olarak ağaçta dengesizlikler ve ürün miktarında azalmalar ortaya çıkaracaktır.

Sofralık zeytinliklerde sulama gereksinimi nedeniyle daha iri dane elde etmek amacıyla biraz daha kuvvetli bir budamaya gereksinim vardır.

Ağaçların yüksek bir yaprak/ odun oranına sahip olduğu bu verimlilik periyodu boyunca budama işlemi taç içerisindeki ışıklandırmayı arttırmaya yönelik olmalıdır.

Güneşin gövdeyi ve ana dalları doğrudan etkilemesi bu kısımların yanmasına ve erken yaşlanmasına neden olur .

Ağaçların optimum taç hacmi aşıldığı takdirde yaprak/ odun oranındaki hızlı ve kademeli bir düşüşe bağlı olarak periyodisite artar, bahçenin ortalama ürün miktarı azalır, zeytin dane kalitesi veya yağ randımanı azalarak ağaç hiç ürün vermeyebilir.

Meyve tutumu ve ağacın gelişme durumu arasında yüksek bir yaprak/odun oranı ile sağlanan dengeye uygun bir budama yapılır.

Ağacın üzerinde ağacın besleyebileceği. kuraklıktan etkilenmeyeceği kadar dal bırakılmalıdır.

Sık dikilen plantasyonlarda kökler toprağı tamamen kaplar.

Ağaçlar arasında topraktaki su ve besin maddeleri dışında güneş ışığından faydalanma konusunda rekabet olur.

Tacın sıkışması ile yeterli ışık alan verimli bölüm topraktan uzaklaşır, ağaçların verimi düşer.

Hasat, toprak işleme gibi kültürel işlemlere mani olan alçak dallar budanmalıdır.

Ürünün değerlendirme şekli (Sofralık, Yağlık)

Kesim yerlerine katran sürülmeli,

Kireç sürülmeli.

Budama artıklarının bahçeden uzaklaştırılması gerekmektedir.

Budamadan sonra bordo bulamacı veya bakırlı ilaçlarla ilaçlama yapılmalıdır.

SOFRALIK ZEYTİNLERDE MAHSUL BUDAMASI

Ürünü sofralık olarak değerlendirilecek zeytinliklerde meyve iriliği önemli olup bu iriliğe ulaşamayan meyve sayısının değeri yoktur.

Mahsul yılından sonra iki yılda bir uygulanacak şiddetli meyve dalı seyreltilmesi ile dane iriliği sağlanır.

Sert mahsul budamasında dane irileşir ancak; verimde azalma görülür.

MEKANİK MAHSUL BUDAMASI

Mekanik budama; aşağıdaki durumlarda kullanılır.

Mahsuldar dönemde, elle mahsul budaması entansif zeytinlerde uygulanabilir.

Taç büyüklüğü, yaşlılık, yüksek verim gibi erken yaşlanan entansif zeytinleri gençleştirmek için,

Entansif zeytinliklerde makine geçişlerini kolaylaştırarak, tacın küçültülmesi ve ışıklanma için kullanılabilir.

Verim Budaması

Verim budamasın da unutulmaması gereken üç şey;

Bunların birincisi ağacın kökleri tarafından sağlanan mineral besleme ile yapraklardaki fotosentez ürünleri arasındaki dengenin (C/N) sonucu olarak verimdir.

İkincisi zeytinde çiçeklerin bir önceki yılda oluşmuş sürgünler üzerinde bulunmasıdır. Öte yandan o yıl çiçek açmamış dallar bir daha çiçek açmaz.

Üçüncüsü, sürgünler uzayıp dallandıkça çiçek açan tabaka ana dallar ve gövdeden uzaklaşır. Yani ürün çemberi genişler.

Beslenme dengesinin uzun süre dengede tutmasıyla ağacın verimlilik süresi uzadığı gibi her yıl düzenli ürün almak mümkündür.

Yaşlanmış ve zayıflamış dallar kesilip atılarak yerine yeni sürgün ve dalların sürdürülmesiyle geç dallar ikame edilir

Verim budaması ,ağacın gelişim durumunu,toprağın verimlilik durumu ile bölgedeki iklim faktörlerine bakılarak yapılmalıdır. Verim budamasında zorunlu olmadıkça hiçbir zaman kuvvetli kesim yapılmamalıdır.Sürgünlerin uzaması ve dallanmasıyla çiçek açan ve meyve veren kısımların ağaç gövdesinden dışarıya doğru uzaklaşma eğimleri uç alma budamasıyla kontrol edilmelidir.

Bu dönemde budama işlemi ta içerisindeki ışıklandımayı artırmak için yapılır. Yaprak/odun oranı daima yüksek tutulmalıdır. Budamalar verimli periyodu uzatmayı hedeflemelidir. Odunu gölgede yaprağı güneşte bırak kuralı unutulmamalıdır. Ana dallar ve gövde güneşte kaldığı takdirde yanacak ve erken yaşlanacaktır. Fakat yaprakların iyi ışıklandırması da gerekmektedir

İşte bu noktada oluşturulacak denge çok önemlidir. Taç hacmi optimum seviyeyi geçmemelidir. Ağacın üzerinde ağacın besleyebileceği ve kuraklıktan etkilenmeyeceği kadar dal bırakılmalıdır.

Unutulmaması gereken bir noktada zeytinin iki yaşındaki dallar üzerinde meyve vermesidir.

Mahsul budamasında bitki öz suyunun çoğunluğunu kullanma eğilimin de olan oburlar çıkarılır. Odun kısmını gölgelemek için tacın iç kısmındaki daha zayıf dallar bırakılır.

Mahsul budamasını özetlersek;

- Işıklanma artırılmalı
- Ana dallar arasında denge kurulmalı,
- Meyve dalı sayısındaki azalma göz önünde bulundurularak, ince dalların aşırı seyreltilmesinden kaçınılmalı,
- Budamayı iki yılda bir yaparak dolu yıla girişte üçüncü ve dördüncü kademe dalların alınması ile seyreltme yapılmalı,
- Yağlık zeytinlerde de tane iriliği yağın artmasını sağlar. Bu nedenle uygun oranda seyreltme yapılmalıdır.

Verim Budamasında Yapılan Hatalar

Bütün sarkmış dallar kaldırılmalıdır.

Yedek dalların budanmasında kusurlar olabilir.

Yedek dal olacak sürgünlerin budanmadığı dallarda budama yapılarak boşluklar bırakılır ve bunlardan sürgün meydana getirilir.

Yanlış yapılan bir budama sonunda kesim yerlerinden bir parça tırnak kalır. Bu tırnaklardan ya demet halinde yeni sürgünler çıkar yada çok fazla kesim sonucu buralarda kurumalar olur.

MAHSUL BUDAMASI

Bu dönemde budama işlemi ta içerisinde ışıklanmayı arttırmaya yönelik olmalıdır.

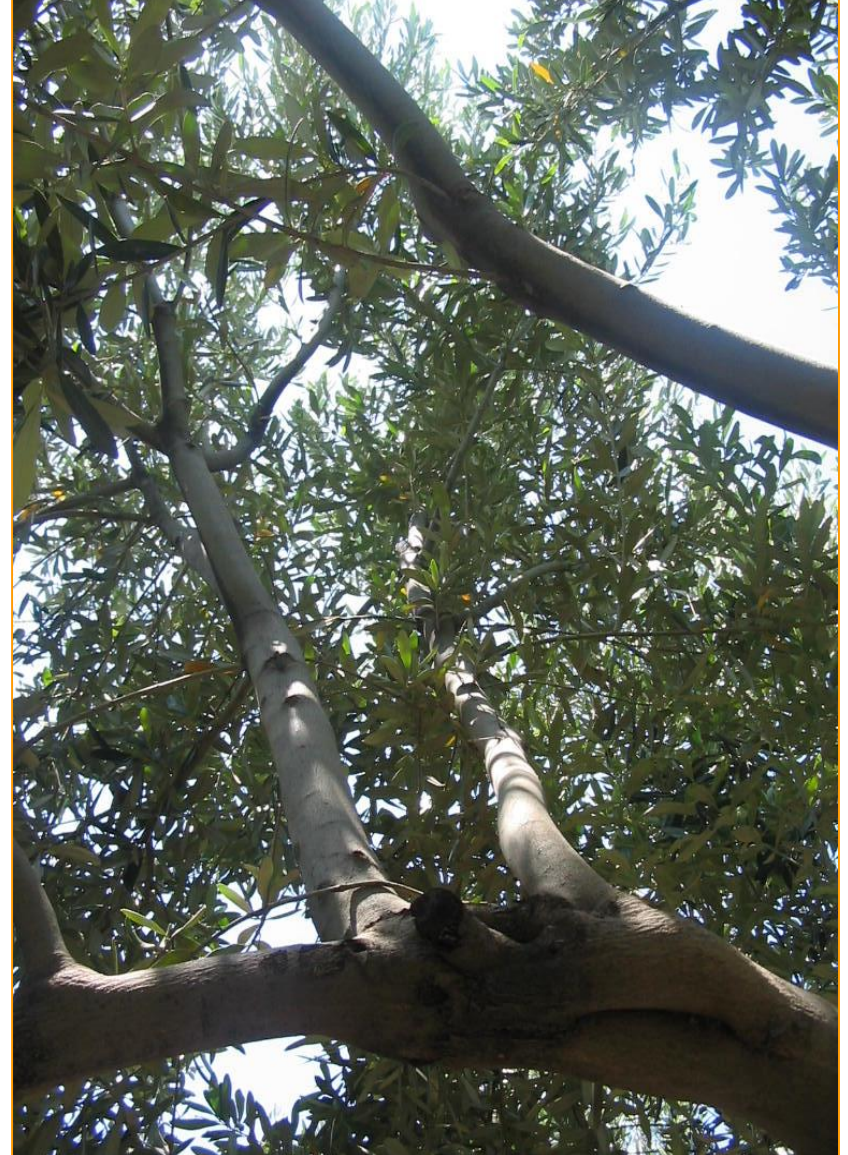
MAHSUL BUDAMASI

Ağaçların optimum taç hacmi aşılmamalı. Ağacın üzerinde ağacın besleyebileceği, kuraklıktan etkilenmeyeceği kadar dal bırakılmalıdır.

MAHSUL BUDAMASI

Büyük oburları çıkarma ve Daha az güçlü sürgünler bırakılmalı

MAHSÜL BUDAMASI

İnce dalların aşırı seyreltilmesinden kaçınılmalıdır.

MAHSUL BUDAMASI

Birbirine geçmesi muhtemel dalların 6nceden kesilip çıkarılması gerekir.

SOFRALIK ZEYTİNLERDE MAHSUL BUDAMASI

Ürünü sofralık olarak değerlendirilecek zeytinliklerde meyve iriliği önemli olup bu iriliğe ulaşamayan meyve sayısının değeri yoktur.

Mahsul yılından sonra iki yılda bir uygulanacak şiddetli meyve dalı seyreltilmesi ile dane iriliği sağlanır.

Sert mahsul budamasında dane irileşir ancak; verimde azalma görülür.

Zeytinde mahsül (verim) budaması; Ağaç tacı içerisindeki dal arasındaki ışıklandırmayı artırmak için yapılır.

Verimli periyodu uzatmayı hedeflemelidir.

Ana dallar ve gövde güneşte kaldığı takdirde yanacak ve erken yaşlanacaktır.

Ana gövdenin ortasında gölge dalları bırakılmalıdır.

İyi verim için, yaprakların iyi ışıklandırılması da gerekmektedir

Yağlık ve sofralık zeytinlerde budama nasıl amacına ulaşır?

Yağlık zeytinlerde amaç; yeşil zeytin ise az dane, iri dane, pürüzsüz dane olsun istenir.

Yağlık zeytinlerde amaç ;zeytinyağı ise en çok mahsül, en yüksek verim, hastalıksız ürün istenir.

Sofralık (gemlik) zeytinlerde hedef ;en büyük, düzgün dane, tam siyah renk, hastalıksız dane hedeflenerek üretim yapılmalıdır.

İşte bu noktada oluşturulacak denge çok önemlidir. Taç hacmi optimum seviyeyi geçmemelidir.

Ağacın üzerinde ağacın besleyebileceği ve kuraklıktan etkilenmeyeceği kadar dal bırakılmalıdır.

Unutulmaması gereken bir nokta da; zeytinin iki yaşındaki dallar üzerinde meyve vermesidir.

18.09.2023

© zeytinist

mucahit@zeytin.org.tr

54

Budama ekiplerinin, budamacıların en büyük yanlışları,
Gövdenin ortasınının tamamen açılması,
Güneşle, gövde dallarınının direkt temas etmesi
Sonuçta çok büyük verim kaybı, ağaçların geriye doğru gitmesi.

Mahsul budamasını özetlersek;

Işıklanma artırılmalı

Ana dallar arasında denge kurulmalı,

İnce dalların aşırı seyreltilmesinden kaçınılmalı,

Yağlık zeytinlerde de tane iriliği, yağ randımanının artmasını sağlar.

Bu nedenle uygun oranda seyreltme yapılmalıdır.

Zeytin yaprağı, ağaç üzerinde 18-30 ay kalır. Meyve iki yıllık sürgünde oluşur.

Yağlık zeytinlerde mahsül budaması (İki yılda bir)

Mahsul budamasında amaç; güneş ışınlarından azami yararlanmadır.

Dallar arasında denge kurulmalı, ağacın iç kısmı açılmalı; gölge dalı bırakılmalıdır

İnce dallar, aşırı seyreltilmemelidir.

Yaprak/odun oranında düşme olursa ürün miktarında azalmalar olacaktır.

Düzenli yapılan ince perde budamaları, meyve kalitesine, periyodisteyi azaltmaya yarayacaktır

Mahsül yılına girerken yapılan budama danenin iri olmasını, yağ oranının artmasını sağlar.

Bu ağacın yorulmamasını sağlar.

Periyodisite (var yılı-yok yılı) oranını azaltır.

Mahsül budamasını bilinçli yapan budama ustaları, bir yıl sonraki mahsulün de ne kadar olacağını tahmin edebilirler.

Sofralık zeytinlerde mahsül budaması (Her yıl)

Sofralık zeytinler her yıl yeni sürgünler vererek, meyve verecek iki yıllık sürgünleri sıklaştırırlar,

İşte bu sıkışan dallar her yıl seyrekleştirilerek dalların birbirine değmesi önlenir,

Bu sayede çiçeklenme oranı düşer, dolgun, az, kaliteli ve düzgün daneler oluşur.

Sofralık zeytinlerin verim veren dallarını öyle bir açalım ki...

Serçe kuşları kanadını değirmeden uçsunlar..

Bununla birlikte ağacın dengesi kurulsun.

Kalibresi yüksek dane meydana gelsin

Ağaç meyveyi iyi beslesin.

Kararma tam olsun

1-30 kasım arasında danelerin %90'ı kararsın.

Sonuç; Emegimizin tam karşılığı

Mahsül budaması sonrası hava sıcaklığının en az +10
derecenin üstünde olduğunda,

18.09.2023

© zeytinist

mucahit@zeytin.org.tr

87

MEYVELERİN KİMYASAL YOLLA SEYRELTİLMESİ

Meyvelerin kimyasal yolla seyreltilmesi; sofralık zeytinliklerde sert mahsul budaması yerine kullanılabilecek bir teknolojidir.

Amaç; dane boyutlarını artırmak amacıyla ağaçtaki meyve sayısını azaltmaktır.

Uygulama; meyveler 3–4 mm çapına ulaştığında 150–250 ppm NAA çözeltisi çiçeklenme yılında (çiçeklerin %80'nin açtığı) tam çiçeklenmeden sonra 10–20 gün içerisinde uygulanır.

Sorularınız varsa cevaplayayım.

Daha sonra aklınıza soru gelirse lütfen yüz yüze, e posta veya telefon yoluyla ulaşınız.

Bu ders notları zeytincilik programı öğrencileri, Kursiyerler, sektör temsilcileri, diğer üniversitelerde okuyan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile araştırmacılara yönelik hazırlanmıştır. Daha detay bilgiye ulaşmak isterseniz lütfen iletişime geçiniz.

DERS NOTLARI SÜREKLİ YENİLENMEKTEDİR.
LÜTFEN DAHA ÖNCE İNDİRDİĞİNİZ DERS NOTU VARSA
YENİ TARİHLİ OLAN DERS NOTUNU TERCİH EDİNİZ.
NOTLARDA HATALI ve
EKSİK BİR YER GÖRDÜĞÜNÜZDE LÜTFEN BİLDİRİNİZ.

Dr. Mücahit KIVRAK

0 505 772 44 46

kivrak@gmail.com

www.zeytin.org.tr

www.mucahitkivrak.com.tr

Sosyal medya iletişim

<https://www.facebook.com/mucahit.kivrak>

<https://twitter.com/zeytinist>

<https://instagram.com/zeytinist/>

<https://www.youtube.com/channel/UCNDXadH7jpB0FVRLbEvtqHA>